

บทที่ 5

บทสรุปและ เสนอแนะ

สรุป

มาตรการในการรับฟังและสืบพยานเด็กในคดีอาญา เกิดจากความคิดหลักสองประการ ประการแรกคือ แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็ก และประการที่สองคือ แนวคิดในกระบวนการดำเนินคดีอาญาที่คำนึงถึงประสิทธิภาพในการค้นหาความจริงและสิทธิของจำเลยในคดีอาญา

มาตรการในการรับฟังและสืบพยานเด็กในคดีอาญา เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็ก ซึ่งกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็ก เกิดจากแนวความคิดหลักสองประการ คือ

ประการแรก คือ แนวคิดในการปฏิบัติต่อเด็กซึ่งมีแนวคิดสำคัญ คือ การถือว่าเด็กเป็นสมบัติของพ่อแม่ เด็กเป็นสมบัติของรัฐ และแนวคิดเด็กมีสิทธิในฐานะปัจเจกชน แนวความคิดที่ถือว่าเด็กมีสิทธิในฐานะเป็นปัจเจกชนเป็นแนวคิดที่มองว่า เด็กมีสิทธิในฐานะที่เป็นมนุษย์คนหนึ่ง โดยการดำรงอยู่ มีอยู่ (being) ของเด็กเป็นความสำคัญในตัวเอง และเด็กมีลักษณะเฉพาะที่แตกต่างไปจากผู้ใหญ่

ประการที่สอง แนวคิดที่ถือว่าเด็กมีความสำคัญในฐานะที่เป็นหน่วยพื้นฐานที่สำคัญของสังคม คือ เด็กจะเป็นผู้ที่สืบทอดและดำรงอุดมการณ์และเจตนารมณ์ของสังคม ทั้งสืบทอดและดำรงเพื่อรักษาอุดมการณ์และเจตนารมณ์ของสังคมเอาไว้ และเพื่อสร้างสรรค์อุดมการณ์และเจตนารมณ์นั้น ๆ ให้เจริญงอกงาม

จากความคิดทั้งสองประการทำให้ในสังคมหนึ่งๆ จึงต้องมีการดูแลเลี้ยงดูและปกป้องเด็กเป็นพิเศษ ในการปฏิบัติต่อเด็กไม่ว่าด้านใด ๆ จะต้องมีลักษณะพิเศษแตกต่างไปจากผู้ใหญ่ รวมทั้งกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนก็เช่นกัน ต้องมีลักษณะเฉพาะแตกต่างหากจากกระบวนการยุติธรรมของผู้ใหญ่ กระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนได้ก่อกำเนิด

ในขั้นแรก ก็คือ กระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนในกรณีที่เด็กและเยาวชนเป็นผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิด ขั้นต่อมาก็คือ การขยายกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน เข้าไปใช้กับคดีครอบครัวที่เกี่ยวกับเด็กและเยาวชน ส่วนขั้นที่สามของกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน ก็คือ การนำกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนไปใช้กรณีที่เด็กหรือเยาวชนเป็นผู้เสียหายและหรือเป็นพยานในคดี โดยเฉพาะในคดีอาญาที่เด็กที่เป็นผู้เสียหายต้องตกเป็นเหยื่อของอาชญากรรม ซึ่งทำให้เด็กมีความทุกข์ทรมานทั้งร่างกายและจิตใจ และมีผลถึงการเป็นพยานของเด็กในการพิจารณาคดีด้วย จึงต้องมีมาตรการเฉพาะในการรับฟังและสืบพยานเด็กในคดีอาญาในกรณีที่เด็กเป็นผู้เสียหายและหรือเป็นพยานในคดี

มาตรการในการรับฟังและสืบพยานเด็กในคดีอาญานั้น นอกจากจะเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนแล้ว ในการดำเนินคดีอาญานั้นก็เพื่อค้นหาความจริง เพื่อพิสูจน์ถึงความผิดหรือความบริสุทธิ์ของจำเลย ซึ่งการใช้มาตรการเฉพาะในการรับฟังและสืบพยานเด็กจะทำให้เด็กใช้ความสามารถในการเป็นพยานได้ดี และตรวจสอบความน่าเชื่อถือของเด็กได้ดีกว่าการสืบพยานที่ใช้โดยทั่วไป จึงทำให้การค้นหาความจริงในคดีเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตาม ในคดีอาญานั้นถือว่าจำเลยเป็นประธานในคดีจึงมีสิทธิต่าง ๆ ในการดำเนินคดี โดยเฉพาะสิทธิของจำเลยที่จะได้เผชิญหน้ากับพยาน (Right to Confront Witness) ซึ่งการนำมาตรการเฉพาะในการรับฟังและสืบพยานเด็กมีความขัดแย้งกับสิทธิของจำเลยในการเผชิญหน้ากับพยาน การนำมาตรการเฉพาะมาใช้ในการรับฟังพยานและสืบพยานเด็กก็ต้องคำนึงถึงสิทธิของจำเลยในคดีอาญาคด้วย คือ ต้องหาจุดที่สมดุลของการปกป้องเด็ก การค้นหาความจริงที่มีประสิทธิภาพที่เป็นจุดมุ่งหมายของมาตรการในการรับฟังและสืบพยานเด็กกับการคุ้มครองสิทธิของจำเลยในคดีอาญาเอาไว้

ในการรับฟังพยานบุคคลนี้มีหลักสำคัญในการรับฟัง คือ หลักความน่าเชื่อถือ (Credibility) ซึ่งความน่าเชื่อถือของพยานบุคคลพิจารณาได้จากความสามารถ (competency) และความจริงใจ (Sincerity) ความสามารถ ก็คือ ความสามารถในการรับรู้ (perception) ความสามารถในการจำ (memory) และความสามารถในการบรรยายถ่ายทอด (expression) ส่วนความจริงใจก็คือ ความซื่อสัตย์ (honesty) ของพยานที่จะเบิกความให้ตรงกับความจริง ซึ่งในการรับฟังพยานบุคคลจะต้องประกอบด้วยความน่าเชื่อถือทั้งสองประการประกอบกันขาดอย่างใดอย่างหนึ่งไม่ได้ ซึ่งหลักความน่าเชื่อถือแต่เดิมเคร่งครัดในขั้นตอนการรับฟังมาก หากพยานไม่มีความน่าเชื่อถือก็จะไม่รับฟังเลย ต่อมาจึงได้คลายความเคร่งครัดในขั้นตอนการ

รับฟังลง แต่ก็ถือว่าเป็นหลักหรือธรรมเนียมในการรับฟังพยานบุคคล และหลักความน่าเชื่อถือก็อาจนำไปใช้ในขั้นตอนการชี้แจงพยานได้ด้วยเช่นกัน

พยานที่เป็นเด็กนั้นมักมีทัศนะของนักกฎหมายมาแต่เดิมว่า มีความไม่น่าเชื่อถือเพราะว่าความสามารถในการเป็นพยานของเด็ก คือ การรับรู้ การจำ และการบรรยายถ่ายทอดยังไม่ดีพอ ทั้งนี้เป็นเพราะพัฒนาการทางสติปัญญาของเด็กยังเจริญเติบโตไม่เต็มที่ ส่วนความจริงใจเชื่อกันว่าเด็กเป็นผู้ที่อาจจะพูดโกหกเพราะยังอ่อนต่อความรู้สึกรับผิดชอบชั่วดี ไม่เข้าใจหน้าที่และผลของการพูดความจริง ซึ่งทัศนคติดังกล่าววางอยู่บนพื้นฐานทางวิชาการที่ไม่ถูกต้อง ซึ่งวิชาการที่ศึกษาทดลองเกี่ยวกับเด็กสมัยใหม่ เช่น การแพทย์ จิตวิทยา ได้โต้แย้งและเปลี่ยนแปลงแนวคิดที่ไม่ถูกต้องดังกล่าว คือ จากหลักการแพทย์และจิตวิทยาสมัยใหม่เห็นว่าเด็กมีความสามารถในการรับรู้ การจำ และการบรรยายถ่ายทอดที่ใช้ได้ระดับหนึ่งซึ่งเด็กอายุตั้งแต่ 2 ขวบขึ้นไปความสามารถในการเป็นพยานก็ถือว่าใช้ได้แล้ว ส่วนความจริงใจของเด็กก็มี กรณีที่เด็กอาจพูดเท็จเพราะเด็กอาจขาดความรับผิดชอบชั่วดีหรืออาจถูกจูงใจให้พูดเท็จ ส่วนกรณีที่เด็กมีแนวโน้มที่จะพูดความจริงมากกว่าพยานที่เป็นผู้ใหญ่ก็มี คือ เด็กเป็นผู้ที่ซื่อบริสุทธิ์ ไร้เดียงสารับรู้มาอย่างไรก็พูดอย่างนั้น และในกรณีที่เด็กไม่มีความรู้ในเรื่องนั้น ๆ มาก่อนเลย เช่น เรื่องทางเพศ เด็กก็ไม่อาจคิดเสริมแต่งเรื่องขึ้นมาได้เพราะเด็กไม่มีประสบการณ์ในเรื่องนั้น ๆ นอกจากนี้ การที่เด็กมีความไม่น่าเชื่อถือในการเป็นพยานก็เพราะกระบวนการยุติธรรมในการพิจารณาและสืบพยานที่ใช้สำหรับบุคคลทั่วไปไม่เหมาะสมสำหรับเด็ก เพราะเป็นบรรยากาศที่เคร่งครัดเป็นทางการซึ่งทำให้เด็กใช้ความสามารถในการเป็นพยานได้ไม่ดี เช่น ตื่นตระหนก กลัวจนไม่อาจเบิกความได้หรือเบิกความได้ไม่ดี ดังนั้นเมื่อถือว่าพยานเด็กโดยปกติสามารถรับฟังได้ในกรณีเป็นพยาน เมื่อมีมาตรการเฉพาะในการรับฟังและสืบพยานเด็กอีก ก็จะช่วยให้การรับฟังและสืบพยานเด็กเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้นไปอีก จนอาจเทียบเท่ากับพยานที่เป็นผู้ใหญ่ นอกจากนี้ มาตรการในการรับฟังและสืบพยานเด็กยังทำให้ตรวจสอบได้ง่ายกว่าการสืบพยานโดยปกติธรรมดาว่าเด็กพูดเท็จหรือไม่

ปัญหาของกระบวนการพิจารณาและสืบพยานที่ไม่เหมาะสมกับเด็ก ก็คือ ไม่ปกป้องเด็กและการค้นหาความจริงในคดีมีข้อบกพร่อง คือ ในขั้นสอบสวนนั้นอาจเกิดปัญหาที่ผู้สอบสวนสร้างอิทธิพลเหนือเด็กและจูงใจให้เด็กให้การตามความต้องการของผู้สอบสวน ส่วนในขั้นพิจารณานั้น กระบวนการพิจารณาและสืบพยานที่เคร่งครัดเป็นทางการจะจำกัดความสามารถของเด็กในการเป็นพยาน การตรวจสอบความจริงใจของพยานเด็กมีประสิทธิภาพน้อยและไม่ปกป้องเด็ก

จากความทุกข์ทรมานของกระบวนการพิจารณาและสืบพยานที่ใช้กันอยู่ตามปกติ

ดังนั้นมาตรการในการรับฟังและสืบพยานเด็กจึงมีขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวซึ่งในชั้นก่อนพิจารณาก็คือการควบคุมสื่อมวลชนในการท้าวถามเกี่ยวกับกรณีของเด็กเป็นผู้เสียหาย การสืบพยานผู้เชี่ยวชาญ พยานวิทยาศาสตร์ การให้ผู้เชี่ยวชาญและพ่อแม่หรือบุคคลที่ใกล้ชิดกับเด็กเข้าร่วมในการสอบสวน ส่วนในชั้นพิจารณาโดยหลักการแล้วคือ การลดการพิจารณาที่เคร่งครัดและเป็นทางการลงและโดยมีมาตรการเฉพาะในการสืบพยานเด็กซึ่งมีทั้งมาตรการที่มีอยู่แล้วในกฎหมายวิธีพิจารณาความของไทยคือ การพิจารณาโดยลับ การเดินเพ็ญสืบและการรับฟังพยานบอกเล่าแทนพยานเด็ก ส่วนมาตรการที่มีการคิดค้นขึ้นมาใหม่คือ การสืบพยานเด็กโดยใช้วิดีโอเทป และโดยใช้โทรทัศน์วงจรปิด ซึ่งมาตรการในการรับฟังและสืบพยานเด็กดังกล่าวก็เพื่อปกป้องดูแลเด็กเป็นพิเศษ และเป็นการช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการค้นหาความจริงในคดีอาญาทั้งนี้โดยคำนึงถึงสิทธิของจำเลยในคดีด้วย

ข้อเสนอแนะ

1. มาตรการในการรับฟังและสืบพยานเด็กเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็ก ซึ่งกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กของประเทศไทยที่มีอยู่คือ กระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กในกรณีที่เด็กและเยาวชนเป็นผู้กระทำความผิด ซึ่งใน พ.ศ. 2534 ก็ได้ขยายกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนออกไปอีก คือ คดีครอบครัวที่เกี่ยวกับเด็กและเยาวชนให้ขึ้นศาลเยาวชนและครอบครัว ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2534 กระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนในประเทศไทยจึงพัฒนาไป 2 ขั้นตอนแล้วคือ ใช้สำหรับกรณีที่เด็กเป็นผู้กระทำความผิดและกรณีคดีครอบครัวที่เกี่ยวกับเด็กและเยาวชน มาตรการในการรับฟังและสืบพยานเด็กในกรณีที่เด็กเป็นผู้เสียหายและหรือพยาน เมื่อเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนโดยหลักการแล้วจึงควรอยู่ในอำนาจศาลเยาวชนและครอบครัวด้วย เพราะศาลเยาวชนและครอบครัวมีบุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจเรื่องเด็กคืออยู่แล้ว ไม่ว่าจะเป็นผู้พิพากษาผู้พิพากษาสมทบ และบุคลากรของสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก เช่น แพทย์ จิตแพทย์ นักจิตวิทยา ซึ่งบุคลากรเหล่านี้สามารถช่วยศาลในการช่วยสืบพยานเด็กและช่วยปกป้องดูแลเด็กในการใช้มาตรการเฉพาะในการรับฟังและสืบพยานเด็กได้เป็นอย่างดี

2. มาตรการรับฟังและสืบพยานเด็กได้ศึกษาถึงพยานที่เป็นเด็ก คือ อายุไม่เกิน 14 ปี เพราะว่าเด็กนั้นความสามารถในการเป็นพยานไม่พัฒนาเต็มที่จึงต้องมีมาตรการช่วยให้เด็กใช้ความสามารถได้ดีขึ้น และยังเป็นกรปกป้องเด็กจากความทุกข์ทรมานของการพิจารณาและสืบพยานที่ไม่เหมาะสมด้วย แต่อย่างไรก็ตาม มาตรการในการรับฟังและสืบพยานเด็กอาจนำไปใช้กับกรณีเยาวชน คือ ผู้ที่มีอายุ 14-18 ปีด้วย เพราะแม้ว่าเยาวชนโดยปกติการพัฒนาการทางสมองจะเติบโตเต็มที่แล้ว คือ ไม่มีปัญหาในเรื่องการใช้ความสามารถเหมือนเด็กก็ตาม แต่เยาวชนก็เป็นผู้ที่เพิ่งเลยวัยเด็กไปยังไม่เป็นผู้ใหญ่เต็มตัว อาจจะมีกรณีที่เยาวชนที่เป็นผู้เสียหายในคดีอาญาไม่สามารถเบิกความได้ในกรสืบพยานโดยปกติ เช่น ผู้เสียหายได้รับการทรมานทางร่างกายและจิตใจจากจำเลยมาอย่างรุนแรง ทาให้อยู่ในภาวะที่ร่างกายและจิตใจไม่ปกติ เมื่อต้องมาเผชิญกับบรรยากาศที่เคร่งครัดและเป็นทางการของการพิจารณาคดีและต้องเผชิญหน้าโดยตรงกับจำเลย ก็อาจทำให้ผู้เสียหายมีความตื่นตระหนก หวาดกลัว จนไม่อาจเบิกความได้หรือเบิกความได้ไม่ดี ก็อาจจะนำมาตรการในการรับฟังและสืบพยานเด็กมาใช้กับกรณีผู้เสียหายเป็นเยาวชนได้ ทั้งนี้เพื่อหลักมนุษยธรรมที่ต้องปกป้องผู้เสียหายที่เป็นเยาวชนที่อยู่ในสภาพเช่นนั้น และเพื่อให้การค้นหาความจริงในคดีอาญาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

3. มาตรการเฉพาะในการรับฟังและสืบพยานเด็ก เป็นมาตรการที่เป็นทางเลือกที่จะนำมาใช้กับกรณีที่พยานเป็นเด็ก กล่าวคือ ถ้าเด็กสามารถเบิกความได้โดยวิธีปกติธรรมดา ก็อาจไม่ต้องใช้มาตรการเฉพาะดังกล่าว ส่วนการที่จะใช้มาตรการเฉพาะในการรับฟังและสืบพยานเด็กหรือไม่ หรือใช้มาตรการใดก็แล้วแต่เงื่อนไขซึ่งที่สำคัญคือ ภาวะทางร่างกายและจิตใจของเด็ก ลักษณะของคดี อายุของเด็ก และดุลพินิจของศาล

4. การออกกฎหมายควบคุมสื่อมวลชนในการเสนอข่าวกรณีผู้เสียหายเป็นเด็ก ควร มีลักษณะเหมือนกับกรณีที่พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลคดีเยาวชนและครอบครัว และวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2534 มาตรา 93 บัญญัติไว้ คือ ถือเป็นหลักว่าห้ามเสนอข่าวกรณีผู้เสียหายเป็นเด็กทั้งในชั้นสอบสวนและชั้นพิจารณา ส่วนข้อยกเว้นกรณีเพื่อประโยชน์ทางการศึกษาโดยได้รับอนุญาตจากศาลหรือการกระทำที่จำเป็นเพื่อประโยชน์ของทางราชการ ในขณะที่มาตรการและการสืบพยานเด็กในกรณีที่เด็กเป็นผู้เสียหายหรือพยานยังไม่ได้รวมเข้าเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กการกำหนดกฎหมายเป็นการเฉพาะหน้า เพื่อคุ้มครองเด็กที่

เป็นผู้เสียหายหรือพยานก็โดยบัญญัติเพิ่ม เตมิในพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัวมาตรา 93 ว่าให้รวมถึงกรณีที่เด็กเป็นผู้เสียหาย หรือเป็นพยานในคดีด้วย เพราะกรณีที่เด็กเป็นผู้เสียหายหรือพยานก็เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็ก เหมือนกรณีที่เด็กเป็นผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิด

5. การเพิ่มประสิทธิภาพและการปกป้องเด็กในชั้นสอบสวน สามารถกระทำได้โดยการให้ผู้เชี่ยวชาญและพ่อแม่หรือผู้ที่มีความใกล้ชิดกับเด็กเข้าร่วมในการสอบสวนด้วย การเข้าร่วมของผู้เชี่ยวชาญในการสอบสวนพยานที่เป็นเด็กนั้น จะเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการค้นหาความจริงและปกป้องเด็กเพราะผู้ผู้เชี่ยวชาญที่จะเข้าร่วมการสอบสวนเป็นผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ในเรื่องจิตวิทยาเกี่ยวกับเด็กจึงจะทำให้การสอบสวนได้ความจริงจากเด็กมากขึ้นและผู้เชี่ยวชาญยังทำหน้าที่ในการปกป้องดูแลเด็กไม่ให้เกิดความทุกข์ทรมานในการสอบสวนด้วย ซึ่งตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 243 นั้นการใช้พยานผู้เชี่ยวชาญเป็นการใช้โดยการฟังความเห็นของผู้เชี่ยวชาญเท่านั้นคือใช้ผู้เชี่ยวชาญในฐานะพยานในคดี ดังนั้นหากจะให้ผู้เชี่ยวชาญเข้าร่วมในการสอบสวน เพื่อประสิทธิภาพในการค้นหาความจริงและปกป้องเด็กก็ต้องเพิ่มกรณีการใช้ผู้เชี่ยวชาญตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 243 โดยกำหนดเป็นหลักการว่าผู้เชี่ยวชาญอาจใช้ในกรณีที่เห็นว่าจะทำให้การค้นหาความจริงได้ประโยชน์มากขึ้นและในกรณีจำเป็นเพื่อปกป้องดูแลผู้เสียหายหรือพยานเป็นพิเศษ ทั้งในชั้นสอบสวนได้ส่วนมูลฟ้องหรือชั้นพิจารณา

ส่วนการทำให้พ่อแม่หรือผู้ใกล้ชิดกับเด็กเข้าร่วมในการสอบสวนด้วย เพื่อปกป้องเด็ก จากความตื่นตระหนกความกลัว ความทุกข์ทรมานในการสอบสวนนั้น โดยปกติในการสอบสวนนั้น พนักงานสอบสวนมีอำนาจที่จะสั่งให้บุคคลใดออกจากสถานที่ทำการสอบสวนได้และในการสอบสวนนั้น มีผลกระทบต่อชื่อเสียงเกียรติคุณของผู้ถูกกล่าวหาหรือผู้เสียหายซึ่งเป็นสิทธิของปัจเจกชน ดังนั้นการหากประสงค์จะให้พ่อแม่หรือผู้ใกล้ชิดกับเด็กเข้าร่วมในการสอบสวนด้วยก็ต้องกำหนดหลักการในเรื่องนี้ไว้ใน เรื่องการสอบสวนของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาโดยเฉพาะ

6. มาตรการเฉพาะในการรับฟังและสืบพยานเด็กที่มีอยู่แล้วในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความของไทยคือ การพิจารณาโดยลับตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา

177, 178 การเดินเพศจูเลียตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง 102, ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 230 และหลักการรับฟังพยานนอกเล่า

การพิจารณาโดยลับและการเดินเพศจูเลียสามารถนำมาใช้ในการรับฟังและสืบพยานเด็กโดยลบบรรยากาศที่เคร่งครัดและเป็นทางการของการพิจารณาคดีและการสืบพยานในศาลลงได้ แต่อย่างไรก็ตามในการใช้การพิจารณาโดยลับและการเดินเพศจูเลียก็ไม่สามารถหลีกเลี่ยงการที่พยานเด็กต้องเผชิญหน้ากับจำเลยและลักษณะการดำเนินคดีที่มีความขัดแย้ง ซึ่งจะสร้างความกลัวและความสับสนให้แก่พยานเด็กซึ่งไม่เป็นการปกป้องพยานที่เป็นเด็กและไม่ช่วยให้พยานเด็กใช้ความสามารถในการเป็นพยานได้ดีขึ้น

หลักการรับฟังพยานนอกเล่านั้นสามารถนำมาใช้ในการรับฟังและสืบพยานเด็กได้โดยเด็กไม่ต้องไปเบิกความในศาล ซึ่งเป็นการปกป้องเด็กจากความทุกข์ทรมานที่ต้องไปเบิกความในศาล กรณีของพยานนอกเล่าเป็นกรณีที่มีอยู่แล้วในหลักเกณฑ์ของกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของไทย เพียงแต่หลักเกณฑ์ขาดดังกล่าวยังขาดความแน่นอนและชัดเจนการรับฟังพยานนอกเล่าในกรณีที่จำเป็นเพื่อประโยชน์ในการค้นหาความจริงนั้นก็ เป็นส่วนหนึ่งของความไม่ชัดเจนดังกล่าว ซึ่งโดยหลักการแล้วควรปรับปรุงทั้งระบบของการรับฟังพยานนอกเล่าของไทยแต่อย่างไรก็ตาม ในกรณีของเด็กถือว่ามีความสำคัญและความเร่งด่วน จึงควรกำหนดหลักเกณฑ์ข้อยกเว้นการห้ามรับฟังพยานนอกเล่าในกรณีที่ เป็นเด็ก ว่าเป็นกรณีที่จำเป็นให้ชัดเจนพอสมควร เป็นกรณีพิเศษ ดังเช่นที่กำหนดไว้ใน Children and Young Person Act 1933 SS 42 ของประเทศอังกฤษ คือ กำหนดไว้ว่ากรณีที่เด็กมีความเจ็บป่วยไม่ว่าทางร่างกายหรือจิตใจ โดยได้รับการรับรองจากแพทย์หรือจิตแพทย์ว่าเป็นกรณีจำเป็นให้ เป็นข้อยกเว้นรับฟังพยานที่ได้ รับการบอกเล่าจากเด็กแทนพยานเด็กโดยเด็กไม่ต้องไปเบิกความในศาล

การรับฟังและสืบพยานนอกเล่าแทนพยานเด็กนอกจากจะใช้ในกรณีที่จำเป็นเพื่อประโยชน์ในการค้นหาความจริงแล้ว การรับฟังและสืบพยานนอกเล่าแทนพยานเด็กควรมีหลักประกันบางประการที่จะประกันได้ว่าข้อเท็จจริงที่ได้จากพยานนอกเล่ามีความถูกต้อง ซึ่งหลักประกันดังกล่าวในลักษณะของข้อเท็จจริงในคดีที่อาจจะมียกคือ การที่เด็กได้บอกเล่าแก่พยานบอกเล่าทันทีทันใดหลังเกิดเหตุการณ์และมีพยานพดดี เหตุแวดล้อมกรณีประกอบว่ามีการกระทำความผิดเกิดขึ้นกับเด็กจริงและจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดจริง การที่เด็กบอกเล่าแก่ผู้ได้รับการบอกเล่าทันทีทันใดหลังเกิดเหตุการณ์นั้น อาจจะมีผลเสียต่อการรับฟังพยานบอกเล่าแทนพยานเด็ก เพราะเด็ก เมื่อตกเป็นเหยื่อของอาชญากรรมอาจจะไม่กล้าบอกเล่ากับผู้อื่นทันทีทันใด

เพราะเด็กอาจมีความกลัวความกังวลหรืออาจจะถูกข่มขู่จากผู้กระทำความผิดจนไม่กล้าบอกเล่าข้อเท็จจริงให้ใครฟัง การให้ถือว่าเด็กได้บอกเล่าข้อเท็จจริงทันทีที่ทันใดหลังเกิดเหตุการณ์เป็นหลักประกันความน่าเชื่อถือ ของพยานบอกเล่าจึงน่าจะเป็นข้อจำกัดของการรับฟังพยานบอกเล่าแทนพยานเด็กดังนั้นหลักประกันความน่าเชื่อถือของพยานบอกเล่าที่จะมาสืบแทนพยานเด็กควรมุ่งถึงการมีพยานพหุติเหตุแวดล้อมกรณีมากกว่า พยานพหุติเหตุแวดล้อมกรณีที่แสดงให้เห็นว่ามีการกระทำความผิดแก่เด็กจริงก็คือร่องรอย การบาดเจ็บทางร่างกายหรืออาการทางจิตใจของเด็ก ซึ่งสามารถพิสูจน์ยืนยันได้โดยพยานผู้เชี่ยวชาญ ส่วนพยานพหุติเหตุแวดล้อมกรณีที่ชี้ถึงความน่าจะเป็นว่าจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดก็ เช่นข้อเท็จจริงที่แสดงว่าจำเลยมีโอกาที่จะกระทำความผิดนั้นหรือข้อเท็จจริงที่แสดงเหตุจูงใจหรือแผนการของจำเลยที่จะกระทำความผิดต่อเด็ก

7. มาตรการเฉพาะในการรับฟังและสืบพยานเด็กที่มีการคิดค้นขึ้นมาใหม่ก็คือ การรับฟังและสืบพยานเด็กโดยวิธีโอเทปและโทรทัศน์วงจรปิด

การรับฟังและสืบพยานเด็กโดยวิธีโอเทปแทนคำเบิกความของพยานเด็กเป็นวิธีการที่ดีที่สุด เพราะเป็นการปกป้องเด็กอย่างเต็มที่ที่จะไม่ต้องไปเบิกความในบรรยากาศและวิธีการพิจารณาและสืบพยานที่จะสร้างความทุกข์ทรมานให้กับเด็ก และยังช่วยในการค้นหาความจริงได้ดีที่สุดเพราะสามารถบันทึกคำให้การของพยานเด็กทันทีหลังเกิดเหตุการณ์ ซึ่งทำให้สิ่งที่เด็กรับรู้และจำมามีความถูกต้องมากที่สุด นอกจากนี้การสืบพยานเด็กโดยวิธีโอเทปยังรักษาสีทธิของจำเลยในการเผชิญหน้ากับพยานเอาไว้ ทั้งการเผชิญหน้าเพื่อถามคำถามและเผชิญหน้าเพื่อสังเกตกริยาท่าทางของพยาน

ส่วนการใช้วิธีการสืบพยานเด็กโดยวิธีโอเทปประกอบคำเบิกความของพยานนั้น ถ้าเป็นกรณีที่พยานไม่ต้องเผชิญกับจำเลยโดยตรง แต่จำเลยเห็นพยานผ่านกระจกที่เห็นทางเดียวหรือผ่านโทรทัศน์วงจรปิด ก็ยังเป็น การช่วยปกป้องเด็กและช่วยค้นหาความจริงที่ยังคืออยู่ เพียงแต่การปกป้องเด็กจะน้อยลงเพราะเด็กต้องไปเบิกความในศาลด้วยตัวเอง ส่วนสิทธิของจำเลยที่จะได้เผชิญหน้ากับพยานก็คงมีอยู่ แต่ถ้าเป็นการสืบพยานเด็กโดยวิธีโอเทป ประกอบคำเบิกความของพยานเด็กที่พยานต้องเผชิญหน้ากับจำเลยโดยตรงก็จะบรรลุวัตถุประสงค์ของมาตรการในการรับฟังและสืบพยานเด็กเพียงช่วยค้นหาความจริง คือ เด็กสามารถทบทวนความจำจากคำให้การของตนเองที่บันทึกเอาไว้ในวิธีโอเทป ทำให้เด็กจำเหตุการณ์และเบิกความได้ดีขึ้น แต่ก็

ไม่เป็นการปกป้องเด็กแต่อย่างใด เพราะเด็กต้องเผชิญหน้ากับจำเลยโดยตรงและบรรยากาศที่ไม่เหมาะสมในศาล

การใช้วิดีโอเทปในการรับฟังและสืบพยานเด็กมีข้อดีที่สำคัญอีกประการหนึ่งก็คือสามารถตรวจสอบความจริงใจของพยานเด็กได้คือ การบันทึกวิดีโอเทปคำให้การของพยานเด็กสามารถทำได้อย่างรวดเร็วภายหลังจากเกิดเหตุการณ์ทำให้สามารถรักษาข้อเท็จจริงที่ถูกต้องเอาไว้ต่างกับการสืบพยาน โดยปกติทั่วไปที่อาจจะกระทำภายหลังเหตุการณ์ได้ผ่านไประยะหนึ่งแล้วซึ่งในระหว่างเวลาที่เหตุการณ์เกิดกับเวลาที่สืบพยานในศาลนั้น เด็กอาจได้รับอิทธิพลจากบุคคลอื่นโดยเฉพาะบุคคลภายในครอบครัวที่เด็กมีความสัมพันธ์ใกล้ชิด ซึ่งอาจมีอิทธิพลใ้มน้าวหัวใจเด็กทั้งทางตรงและทางอ้อมทำให้เด็กอาจมองเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นทัศนคติที่แตกต่างจากความจริงและเบี่ยงความในการสืบพยานในศาลไม่ตรงกับความจริง การใช้วิดีโอเทปในการสืบพยานเด็กไม่ว่าการแทนหรือประกอบการสืบพยานเด็กก็ตามจะทำให้รักษาข้อเท็จจริงที่ถูกต้องเอาไว้และป้องกันบุคคลอื่นมีอิทธิพลต่อพยานเด็ก และอาจใช้วิดีโอเทปที่บันทึกคำให้การของพยานเด็กในกรณีที่บุคคลอื่นมีอิทธิพลต่อเด็กจนสนใจหรือข่มขู่ให้เด็กเปลี่ยนคำให้การ โดยอาจใช้วิดีโอเทปที่เด็กให้การไว้แต่แรกเป็นพยานหลักฐานชิ้นหนึ่งที่จะฟ้องจำเลยต่อไป

โดยการใช้การสืบพยานโดยใช้วิดีโอเทปมาปรับใช้กับกฎหมายวิธีพิจารณาความของไทยนั้นกรณีที่เป็นการสืบพยานวิดีโอเทปแทนการสืบพยานเด็กนั้นสามารถกระทำได้เพราะวิดีโอเทปมีลักษณะเป็นพยานเอกสารและพยานวัตถุไม่ใช่พยานบุคคลที่ต้องห้ามรับฟังหากเป็นพยานนอกเล่า ดังนั้นวิดีโอเทปสามารถนำสืบได้ เพราะไม่ต้องห้ามรับฟังว่าเป็นพยานนอกเล่าตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา 95 ที่มีบัญญัติว่าเฉพาะพยานบุคคลเท่านั้นที่เป็นพยานนอกเล่าและในการใช้วิดีโอเทปแทนการสืบพยานเด็กนี้จำเลยมีสิทธิที่จะเผชิญหน้ากับพยาน เพื่อถามคำถามและสังเกตกริยาท่าทางของพยานในเวลาที่ยังที่กวีดีโอ จึงไม่ขัดกับประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 172 ส่วนกรณีการใช้วิดีโอเทปประกอบการสืบพยานเด็กนั้นมีข้อยกเว้นตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา 113 ว่าหากศาลอนุญาตพยานก็สามารถเบิกความโดยการดูคำให้การของตนเองที่ยังที่กวีดีโอเทปประกอบได้ เพราะการดูวิดีโอเทปประกอบในลักษณะนี้มีลักษณะเดียวกับการอ่านเอกสารประกอบการเบิกความ ส่วนสิทธิในการเผชิญหน้ากับพยานของจำเลยตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 172 ก็มีตามปกติเพราะพยานมาเบิกความเป็นพยานในศาลด้วยตนเองให้โอกาสจำเลยในการถามคำถามและสังเกตกริยาท่าทางของพยานได้อย่างเต็มที่

การรับฟังพยานเด็กโดยใช้โทรทัศน์วงจรปิด วิธีการนี้จะปกป้องเด็กน้อยลงเพราะเด็กต้องไปเบิกความในศาลและไม่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพของพยานเด็กเลย เพราะไม่ช่วยในการทบทวนความจำของเด็ก ซึ่งถ้าเวลาที่เกิดเหตุการณ์ของคดีห่างจากเวลาที่เบิกความมาก ๆ ก็จะทำให้เด็กจำเหตุการณ์ได้ไม่ดี อย่างไรก็ตามวิธีการนี้ก็ยังคงสิทธิของจำเลยในการเผชิญหน้ากับพยานเอาไว้

การสืบพยานเด็กโดยใช้โทรทัศน์วงจรปิดเป็นการที่เด็กไปเบิกความในศาล ซึ่งมีรูปแบบการพิจารณาและสืบพยานเหมือนการพิจารณาและสืบพยานโดยทั่วไป จึงสามารถนำมาใช้ได้ โดยไม่มีปัญหาที่จะขัดแย้งกับการพิจารณาและสืบพยานตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความของไทยแต่อย่างใด และจำเลยมีสิทธิในการเผชิญหน้ากับพยานตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 172 เพราะพยานได้มาศาลให้จำเลยได้ตามคำและสั่งเกตุกริยาทำทางของพยานได้อย่างเต็มที่

8. หากเปรียบเทียบมาตรการเฉพาะในการรับฟังและสืบพยานเด็กที่เป็นมาตรการที่มีอยู่แล้วกับมาตรการที่มีการคิดค้นขึ้นใหม่ มาตรการที่คิดค้นขึ้นใหม่มักปกป้องและช่วยในการค้นหาความจริงได้ดีกว่ามาตรการที่มีอยู่แล้วในกฎหมายไทยเพราะมาตรการที่มีอยู่แล้วในกฎหมายไทยที่บัญญัติเป็นหลักการทั่วไปไม่ใช่กำหนดใช้สำหรับการรับฟังและการสืบพยานเด็กโดยเฉพาะ อย่างไรก็ตามการรับฟังและสืบพยานนอกศาลแทนพยานเด็กนั้นจะปกป้องเด็กมากกว่าการสืบพยานเด็กโดยโทรทัศน์วงจรปิด เพราะการรับฟังและสืบพยานนอกศาลแทนพยานเด็กนั้นเด็กไม่ต้องไปปรากฏตัวในศาล ตามความเห็นของผู้เขียนแล้วลำดับการใช้มาตรการเฉพาะในการรับฟังและสืบพยานเด็กเรียงลำดับจากวิธีการที่ดีที่สุดไปหาวิธีการที่น้อยที่สุดที่ควรจะเป็นคือ

1. การสืบพยานเด็กโดยวิธีโอเพนแทนคำเบิกความของพยานเด็ก
2. การสืบพยานเด็กโดยวิธีโอเพนประกอบคำเบิกความของพยานเด็กโดยพยานไม่ต้องเผชิญหน้ากับจำเลยโดยตรง
3. การสืบพยานเด็กโดยวิธีโอเพนประกอบคำเบิกความของพยานเด็กโดยพยานเผชิญหน้ากับจำเลยโดยตรง
4. การรับฟังพยานนอกศาลแทนการสืบพยานเด็ก
5. การรับฟังพยานเด็กโดยใช้โทรทัศน์วงจรปิด

6. การเดินเผชิญสืบ
7. การพิจารณาเป็นการลับ

9. การชี้แจงน้ำหนักพยานเด็กควรคำนึงถึงการมีพยานประกอบซึ่งการมีพยานประกอบ (Corroboration) ตามหลักกฎหมายคอมมอนลอว์จะมีน้ำหนักมากกว่าพยานพหุติเหตุแวดล้อมกรณีเพราะพยานประกอบ (Corroboration) เป็นการยืนยันถึงความมีอยู่หรือเป็นอยู่ของพยานหลัก ส่วนพยานพหุติเหตุแวดล้อมกรณีเป็นเพียงแต่ชี้ให้เห็นความน่าจะเป็นหรือจะเกิดขึ้นของประเด็นที่พิพาทในกรณีของพยานเด็กศาลฎีกาไทยก็ใช้ "พยานหลักฐานประกอบอย่างอื่น" ประกอบการชี้แจงน้ำหนักอยู่แล้ว เพียงแต่ใช้ในลักษณะของพยานพหุติเหตุแวดล้อมซึ่งอาจมีลักษณะเป็นพยานประกอบ (Corroboration) หรือกว้างกว่าพยานประกอบ (Corroboration) ก็ได้ ดังนั้นถ้าจะให้การชี้แจงน้ำหนักพยานเด็กมีน้ำหนักมาก ก็ควรชี้แจงน้ำหนักโดยคำนึงถึงหลักพยานประกอบ (Corroboration) โดยเฉพาะ

10. บทบาทของศาลในการพิจารณาคดีที่เด็กเป็นผู้เสียหายและหรือพยานนั้น ศาลควรจะมีส่วนร่วมในการค้นหาความจริงในคดีด้วย ซึ่งระบบการรับฟังพยานหลักฐานของไทย โดยเฉพาะในคดีอาญามีลักษณะเป็นระบบไต่สวน ซึ่งศาลมีอำนาจของศาลเองที่เข้าร่วมในการค้นหาความจริงด้วย ดังเช่นที่บัญญัติเอาไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 175, 228, 235 อำนาจของศาลที่สามารถเข้ามีส่วนร่วมการดำเนินคดีนั้น นอกจากจะช่วยค้นหาความจริงแล้วศาลยังสามารถใช้ในการปกป้องเด็กได้ด้วย เช่นในการพิจารณาโดยลับตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 177 ศาลมีอำนาจสั่ง "เมื่อเห็นสมควรโดยผลการ..." ให้มีการพิจารณาโดยลับในการกรณีที่พยานเป็นเด็กได้โดยไม่ต้องมีคู่ความร้องขอ